

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Emma Westerlund : Med självkänedom och nyfikenhet på veckoschemat. Vasabladet
14.10.2020.

Med självkännedom och nyfikenhet på veckoschemat

Emma Westerlund, lektor och utbildningsledare vid Yrkeshögskolan Novia, skriver om framtidens nyckelkompetenser.

Jag avslutar mitt årliga brandtal om eget ansvar, privilegiet att studera sin passion och vikten av investerad tid om man vill nå resultat. Publiken består av 60 förstaårsstuderande som har valt kreativa yrken som sin framtid. När jag sätter punkt, kommer en studerande ner till mig vid scenkanten och säger; ”jag kan mindre än alla de andra”. Hoppsan. Hen, en ung vuxen med livet framför sig, blev antagen för sin visuella begåvning, sin klurighet och för att vi såg stark potential. Hur kan hen tro, tre dagar in i terminen, att hen kan mindre än alla andra? Låt mig återkomma till denna, tyvärr inte alls unika, extremt självkritiska unga studerande.

I boken **Tulevaisuuden lukujärjestys** (Framtidens läsordning) utgiven år 2019 skriver futuristen Perttu Pölönen om vilka kompetenser som kommer att behövas i en framtid där världen ständigt förändras, tekniken utvecklas och maskiner gör så många saker bättre än människan. Pölönens syn på hur framtidens läsordning i den grundläggande utbildningen borde se ut, är minst sagt spännande. Ämnen i Pölönens läsordning är bland annat nyfikenhet, tålmod, självkännedom, långsiktig planering, problemlösningsförmåga, ärlighet och berättarkonst. Läsordningen är givetvis också provokativ, speciellt i en del av världen där nuvarande former av skola och utbildning är demokratisk och håller en hög kvalitet enligt olika mätmetoder. Ändå tror jag att en viss känsla av otillräcklighet och frustration gnager i de flesta lärare. Vi ser ett komplext samhälle ställa enormt höga krav på barn och unga, vi ser ofta stressymptom, osund självkritik samt osäkerhet bland våra elever och studerande. Svarar dagens utbildningsstruktur faktiskt på de krav samhället ställer nu och i framtiden? Hur skulle skolmiljön och beredskapen i arbetslivet se ut om lektionen medkänsla följdes av lektionen ärlighet? Och läxan till följande dag skulle handla om moraliskt mod? Skulle det bara bli totalt kaos, eller skulle vi se en bättre värld ta form? Givetvis är ingenting svartvitt och inga enkla lösningar finns på de kompetenskrav framtiden bär med sig, men den skiftning från utantillkunskap till kritiskt tänkande som redan länge varit på gång behöver definitivt hela tiden vidareutvecklas. Ett är nämligen säkert – människan kommer alltid att vara bättre på mellanmänskliga relationer och nyfikenhet. Enligt Pölönen är det bland annat dessa kompetenser som utbildning på alla nivåer behöver stärka.

Redan år 2006 antog Europaparlamentet och Europeiska unionens råd, en rekommendation om nyckelkompetenser för livslångt lärande. I rekommendationen uppmanades medlemsländerna ”att utveckla tillhandahållande av nyckelkompetenser för alla som en del av strategierna för livslångt lärande, inbegripet av strategierna för att uppnå allmän läskunnighet”. Rekommendationen har varit ett viktigt referensdokument för utvecklingen av kompetensorienterad utbildning och inläring. I dag har kompetenskraven igen förändrats. Fler arbeten automatiseras, tekniken tar en större roll i arbetslivet och i privatlivet, entreprenörskompetens samt social och medborgerlig kompetens blir allt viktigare för att skapa motståndskraft och förmåga att anpassa sig till förändringar. År 2018 nyanserades därför EU:s nyckelkompetenser till den nuvarande formuleringen (mycket förenklat); 1. Läs- och skrivkunnighet, 2. Flerspråkighet, 3. Kompetenser inom matematik, naturvetenskap, teknik och ingenjörsvetenskap, 4. Digital kompetens, 5. Personlig och social kompetens samt förmågan att lära sig att lära, 6. Medborgarkompetens, 7. Entreprenörskompetens och sist men inte minst 8. Kompetens inom kulturell medvetenhet och kulturyttringar.

Fotografutbildningen vid **Yrkeshögskolan Novia** har tillsammans med nordiska kollegor under de senaste tre åren arbetat med projektet *Framtidens fotografiska utbildning*. Projektet som finansierats av EU, har fokuserat på ovan nämnda nyckelkompetenser och hur vi ska utbilda inom fotografi och visuell kommunikation för både samtid och framtid. I den kunskapsbaserade ekonomin är det a och o att komma ihåg fakta och förfaranden, men det räcker inte för att utvecklas och nå framgång. Färdigheter såsom problemlösning, kritiskt tänkande, samarbetsförmåga, kreativitet, datalogiskt tänkande och självreglering är viktigare än någonsin.. Det är genom dessa färdigheter som man i realtid kan omvandla det man lärt sig till nya idéer, teorier, produkter och ny kunskap. Inom projektet har vi relativt lätt kunnat omfatta dessa teorier och hålla med om behoven. Däremot är det mycket svårare, men inte på något sätt omöjligt, att omsätta de spännande orden i pragmatiska tillvägagångssätt.

Så, vad spelar en hypotetisk mycket humanistisk framtida läsoordning, EU:s nyckelkompetenser och olika projektresultat för roll för den enskilda självkritiska studeranden? Hen som kommer från den grundläggande utbildningen med en känsla av att inte räcka till, trots att allt tyder på att så inte är fallet. Hen behöver givetvis ha färdigheter inom traditionella skolämnen och få ökad teknisk kompetens för att ha förutsättningarna att lära sig att lära. Men senast när hen nått högskolenivå behövs därtill stödet att utveckla förmågan att helt självständigt äga sina egna processer. Jag vill som lärare skapa förutsättningar för att mina studerande lär sig långt mycket mer än jag kan. Det kräver mycket av mig som pedagog och av den studerande. Framför allt kräver det att utbildningar vågar stiga ur de ofta stelbenta utbildningsformer och strukturer. Framtidens högskola behöver våga satsa på flexibilitet och individuella lösningar baserad på tidigare kompetensnivå för optimal angelägenhetsgrad och ändamålsenlighet för den studerande.

Emma Westerlund är utbildningsledare inom konst, foto och design vid Yrkeshögskolan Novias institution i Jakobstad. Projektresultaten för projektet Framtidens fotografiska utbildning återfinns på www.futurephoto.eu